

- PROJECT -

‘WATER ZONDER (BE)GRENZEN IN DE VLIETVALLEI’

De polder Vliet en Zielbeek heeft samen met Vlaamse en lokale partners een belangrijke stap gezet om de verdroging en waterbeheersing in de Vlietvallei sterk te verbeteren.

BLUE DEAL

Water+
Land+
Schap

Medegefinancierd door de Europese Unie
NextGenerationEU

DE VLAAMSE VEERKRACHT

Vlaamse overheid

polder vliet en zielbeek

BORNEM NATUURLIJK

puurs-sint-amands

natuurpunt

AANNEMER DER WERKEN:

VAN RAAK transport

ECO OEVER

VAN RAAK grond- & water-bouwwerken

ONTWERPER:

SWECO

PROJECT GEBIED

Het initiatief situeert zich op grondgebied van de gemeenten Londerzeel (provincie Vlaams-Brabant), Puurs-Sint-Amands en Bornem (provincie Antwerpen). De focus ligt op het afstroomgebied van de Vliet-Grote Molenbeek. De zuidelijke grens van het projectgebied is de spoorlijn Dendermonde-Mechelen.

Het stroomgebied van de Vliet staat voor ingrijpende veranderingen. Na het wegvallen van de getijdenwerking door het afsnijden van de Vliet van de Rupel eind jaren '70, heeft de verdroging in de vallei zich stelselmatig doorgezet. Heel kwetsbaar hierbij zijn meerdere stroomafwaarts gelegen gebieden en natuurkernen zoals het Moer van Hingene, Coolhem en Gebuispolder. De verschillende Vlaamse overheden hebben een visie en een concreet actieprogramma uitgewerkt voor dit gebied, wat op 1 juli 2022 vastgesteld werd in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 en door de lokale partners ondertekend werd op 10 juni 2022 in het Riviercontract van de Vliet. Dit riviercontract en het stroomgebiedbeheerplan vormen de basis van het project WLS 2.0 Water zonder (be)grenzen in de Vlietvallei.

Als vervolg hierop lanceerde VMM het dienstenbestek Benedenschelde - ism Polder Vliet en Zielbeek - en ondersteunde VMM de Polder alzo met de eerste voorontwerpen van deze werken.

DOELSTELLING

Met het project **'Water zonder (be)grenzen in de Vlietvallei'** slaan de voornaamste actoren in het gebied de handen in elkaar om het watersysteem te herdenken en hertekenen zodat via een klimaatrobuuste inrichting de toekomst voor alle actoren in het gebied verzekerd wordt. We willen werken aan waterbeheer over de provinciegrenzen en over de dijken van de waterloop heen!

De kern van het project vormt het afstemmen van het watersysteem op de principes van de Blue Deal om meer water te laten infiltreren, onze watervoorraden aan te vullen waardoor natuur minder snel verdroogt en meer water beschikbaar blijft voor de landbouw.

Dit alles draagt bij tot een robuust watersysteem, een duurzame landbouw en een kwalitatief landschap: de landbouw in het gebied is eerder kleinschalig en mooi landschappelijk geïntegreerd. Hier willen we verder op inzetten: landbouw en natuur vinden elkaar als een lappendeken in het landschap. Blauwgroene verbindingen en trage wegen vormen de lijm van het systeem.

Samen met de locale coalitie werden voorstellen tot klimaat robuste ingrepen uitgewerkt.

Deze samenwerking bestaat uit

- Polder Vliet en Zielbeek (subsidieaanvrager)
- Gemeente Bornem
- Gemeente Puurs-Sint-Amands
- Gemeente Londerzeel
- Natuurpunt Klein Brabant en Londerzeel
- Bedrijfsgilden Klein Brabant en Londerzeel
- Vlaamse Milieumaatschappij
- Vlaamse Land Maatschappij
- Agentschap voor Natuur en Bos

01

VERHOGING WATERPEIL IN ALLUVIUM VAN DE GEBUISLOOP, RUISBROEK

Het alluvium van de Gebuisloop is een zijtak van het alluvium van de Vliet.

Dit alluvium is grotendeels privaat eigendom, de polder van Bree en het domein Hof Ter Zielbeek zijn eigendom van de gemeente Puurs-Sint-Amands. Op vele plaatsen bestaat de ondergrond er uit een veenlaag met variërende diepte.

Het gebied is zeer laag gelegen en heeft een maaiveldhoogte van ongeveer 1,10 m TAW en heeft een benaderende oppervlakte van ongeveer 40 ha. Het gebied wordt kunstmatig ontwaterd naar de wachtboezem van de Vliet. Het pompstation is in beheer bij de polder Vliet en Zielbeek.

Historisch mondde de Gebuysloop uit in de getijden Vliet dmv. een getijdensluis, nml de Gebuysesluis.

Door gerichte kleinschalige ingrepen - het bouwen van 2 stuwen - wordt getracht om de verdroging in de Gebuispolder, en het inklinken van het aanwezige veen tegen te gaan. Deze ingrepen houden rekening met alle landgebruikers en mogen geen overlast veroorzaken in periodes met overvloedige neerslag.

Er werden 2 regelstuwen gebouwd, een stuw ter hoogte van de wachtboezem in de Donkstraat en een stuw ter hoogte van de Kerkstraat. Dit om de waterstanden in dit gebied te optimaliseren en verdere verdroging tegen te gaan.

02

VERNATTING VAN HET MOER TE COOLHEM, PUURS-SINT-AMANDS

Situering en knelpuntbeschrijving

Het hof van Coolhem-Moer is eigendom van de gemeente Puurs-Sint-Amands en Agentschap Natuur en Bos. Het heeft een oppervlakte van ongeveer 90 ha. Dit gebied is een natuurlijke depressie gelegen achter de Klein Brabantse zandrug. Het is afgebakend als Habitatrichtlijngebied en maakt deel uit van het Vlaams ecologisch netwerk.

Historisch werd dit domein bijgevuld met getijdenwater van de Vliet, dat naar het domein werd gevoerd door de waterloop Goorlaagbeek. Door het afsluiten van de getijden in de Vliet in 1976 kon dit gravitair systeem niet meer werken. Het teveel toegevoerde water werd afgevoerd naar de lagergelegen Goorlaagbeek.

Via een gericht waterbeheer zal de vallei van de Vliet meer klimaatrobuust en droogteresistent worden ingericht.

De automatisering van de stuw opwaarts de wachtboezem in de Vliet, en het instellen van een hoger peil, geeft de mogelijkheid om het historisch hydraulisch systeem terug in werking te stellen. Hiervoor dienen er wel de nodige aanpassingen aan zowel watertap als aan de waterloop en duikers uitgevoerd te worden. Een studie heeft uitgewezen dat dit systeem terug operationeel kan worden bij een aftap hoogte in de Vliet op 2,50 m TAW.

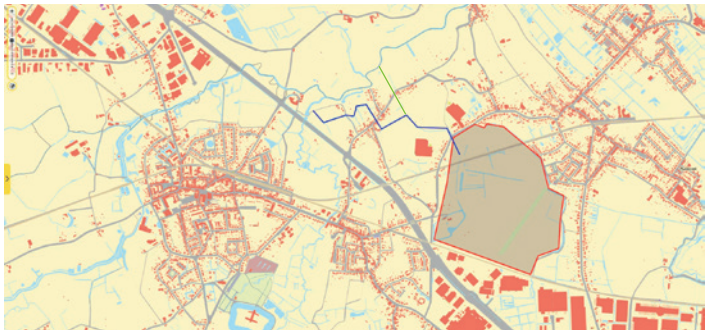

- *rood omlijnde gebied is domein Hof van Coolhem-Moer*
- *blauw = historische aanvoergracht Goorlaagbeek*
- *groen = nieuwe verbindingsgracht via Hellebeek*

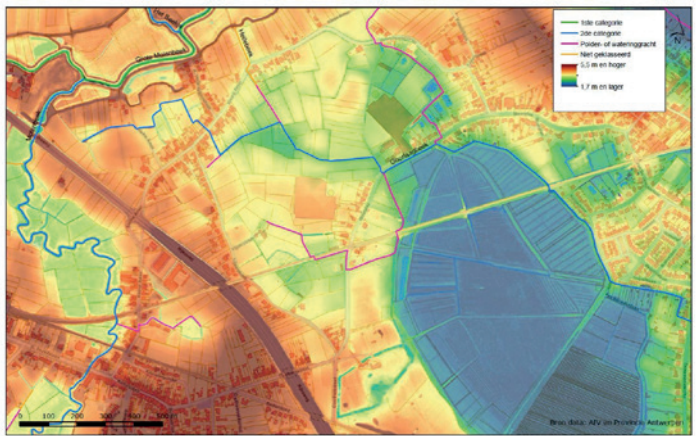

- *Kaart digitaal hoogteprofiel*

Hiervoor wordt er een nieuwe zijdelingse watertap voorzien vanaf de Vliet-Grote Molenbeek ter hoogte van de Kleine Amer te Puurs-Sint-Amands. En dit in combinatie met een nieuwe verbinding naar het Moer via de Hellebeek en Goorlaagbeek. Om dit mogelijk te maken werden een aantal percelen aangekocht. Deze worden natuur technisch ingericht. Hierbij gaat ook de nodige aandacht naar toegankelijkheid en waterbeleving.

VLIETVALLEI

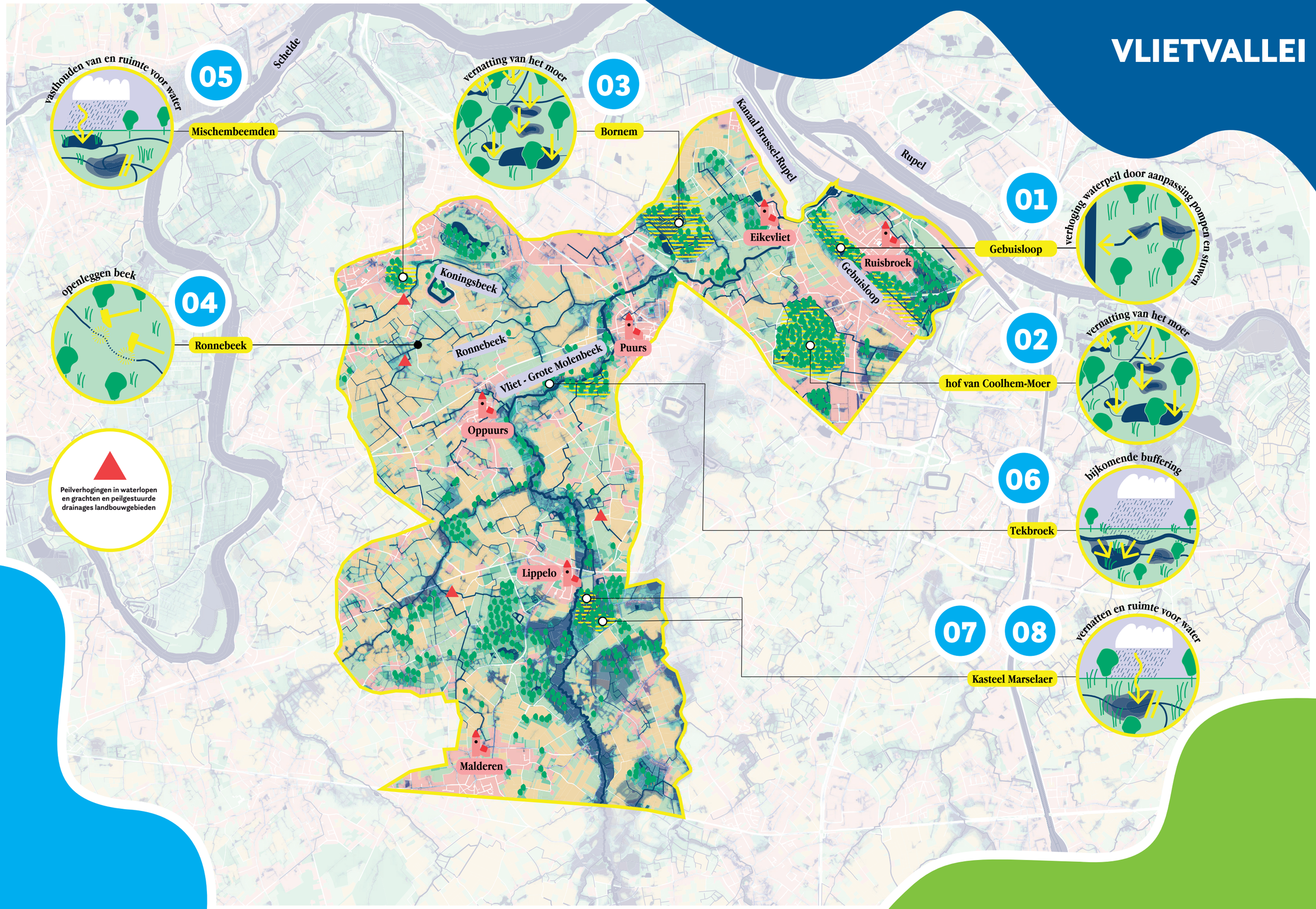

‘WATER ZONDER (BE)GRENZEN IN DE VLIETVALLEI’

2603083 Brochure.indd 8-9
23/06/2026 10:29

03
VERNATTING VAN HET MOER, BORNEM

Het Moer te Bornem is deels eigendom van Agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt en een aantal privé eigenaars en heeft een oppervlakte van ongeveer 80 ha. Dit gebied is een natuurlijke depressie gelegen achter de Klein-Brabantse zandrug. Het is habitatrichtlijngebied en maakt deel uit van het Vlaams ecologisch netwerk.

Historisch kon dit gebied bijgevuld worden met getijdenwater van de Vliet, dat naar het gebied werd gevoerd via de waterloop het Beekje.

Door het afsluiten van de getijden in 1976 kon dit systeem niet meer werken.

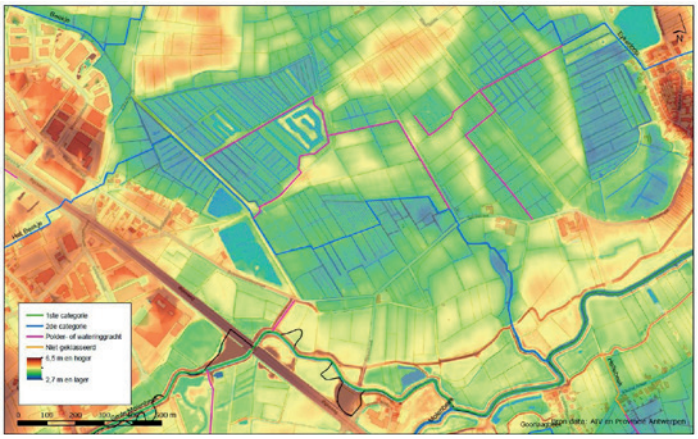

- *Kaart digitaal hoogtemodel*

De automatisering van de stuw opwaarts de wachtboezem en het instellen van een hoger peil in de Vliet geeft de mogelijkheid om het historisch hydraulisch systeem terug in werking te stellen.

Binnen het kader van het project werd de bestaande verbinding van de Vliet naar het Moer via waterloop Beekje geoptimaliseerd en kan het water vanuit de Vliet terug naar het Moer te worden gevoerd.

In dit kader werden volgende werken uitgevoerd: vernieuwen en aanpassen van de historische Schommelsluis en plaatsen van een kantelstuw ter hoogte van de Spuistraat om de waterstanden in het Moer te optimaliseren.

04

IN OPEN BEDDING BRENGEN VAN DE RONNEBEEK, BORNEM

In het verleden werd de Ronnebeek ter hoogte van de woning Boskant nr. 85 over een lengte van ongeveer 100m overwelfd, te midden een open landschap.

Deze overwelving is nefast voor het watersysteem. Ter plaatse van de overwelving is er geen infiltratie en natuurontwikkeling mogelijk, tevens wordt het bufferend vermogen van de waterloop zeer beperkt door deze overwelving.

- *rood = overwelfde Ronnebeek*
- *blauw = Ronnebeek (waterloop A.6.02.31 van 2° cat)*

Dit waterloopvlak wordt terug aangelegd in open bedding. De ruimte om de waterloop in open bedding aan te leggen is vrij beperkt, daarom werd er overgegaan tot de aankoop van een strook grond voor aanleg van de waterloop in open bedding. Er wordt ook afgestemd met ecologische verbindingen in de ruimere omgeving.

05

RUIMTE VOOR WATER EN VASTHOUDEN VAN WATER IN HET GEBIED MICHEMBEEMDEN, BORNEM

Het gebied Michembeemden is eigendom van een aantal privé eigenaars, en Natuurpunt is eigenaar van het Orchisreservaat. Deze depressie heeft een oppervlakte van ongeveer 20 ha. Dit gebied is een zijtak van het alluvium van de Koningsbeek.

Doorheen het gebied stromen 2 polderwaterlopen die het gebied ontwateren, deze waterlopen ontvangen veel kwelwater van de omringende zandrug.

De gemeente en Aquafin hebben recent een gescheiden riolering in de Sint-Amandse steenweg aangelegd, waarbij er een nieuwe regenwaterafvoer op het gebied Michembeemden is aangesloten. Door het afwaarts plaatsen van een kantelstuw, kan dit regenwater in het gebied worden vastgehouden

Dit gebied is onderhevig aan verdroging, o.a. door het verdiepen van de Koningsbeek in 1993 in uitvoering van de ruilverkaveling Klein Brabant.

- *rood omlijnde gebied is gebied Michembeemden*
- *blauw = waterloop A. 602.3 Koningsbeek 2° cat.*
- *blauwe pijl= RWA afvoer Sint-Amandsesteenweg naar polderwaterloop.*
- *rode bloklijn = te bouwen stuw constructie-op polderwaterloop.*

Voor de monding van de polderwaterlopen in de Koningsbeek wordt een regelbare kantelstuw geplaatst om de waterstanden in dit gebied te optimaliseren, meer water vast te houden in drogere perioden, en verdroging tegen te gaan.

'WATER ZONDER (BE)GRENZEN IN DE VLIETVALLEI'

06

BIJKOMENDE BUFFERING IN NATUURGEBIED TEKBROEK PUURS-SINT-AMANDS

Het Tekbroek is een domein in eigendom van de gemeente Puurs-Sint-Amands en heeft een oppervlakte van ongeveer 20 ha. Dit gebied is gelegen in het alluvium van de Vliet. Het gebied maakt deel uit van het Vlaams ecologisch netwerk.

Historisch stond dit gebied in verbinding met getijdenwater van de Vliet via de Speelmansbeek. Door het afsluiten van de getijdenwerking in 1976 kon dit systeem niet meer werken en is het gebied onderhevig aan verdroging.

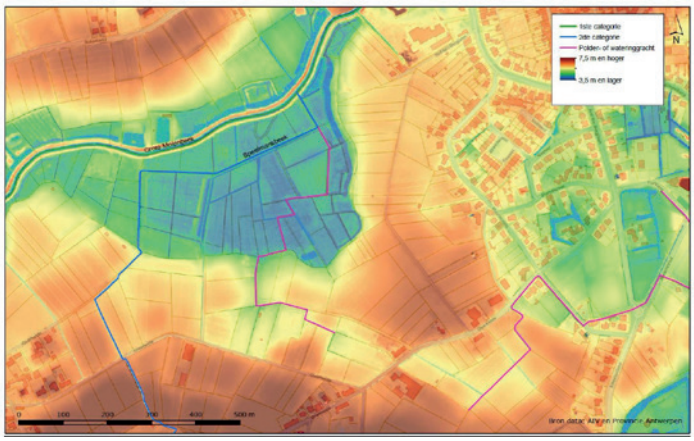

- *Kaart digitaal hoogtemodel*

De uitwateringssluis van de Speelmansbeek in de Vliet wordt vervangen door een kantelstuw. Dit om in droge perioden het kwelwater in het gebied beter vast te houden en bij natte perioden het Tekbroek optimaal te kunnen inzetten als een waterbuffer.

In de Speelmansbeek te Overheide wordt een kantelstuw gebouwd, dit om het landbouwgebied van Overheide in droge perioden niet verder te draineren.

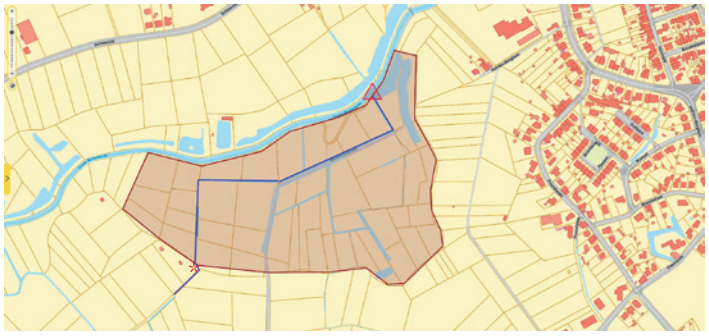

- *rood omlijnde gebied is domein Tekbroek.*
- *blauw = historische aanvoergracht Speelmansbeek waterloop A. 602.8 van 2° cat.*
- *rode driehoek= nieuwe constructie-sluis-stuw op de Speelmansbeek in de Vliet.*

* = *Stuw in Speelmansbeek*

07

VERNATTEN EN RUIMTE VOOR WATER VALLEI VLIET-GROTE MOLENBEEK TE LIPPELO - LONDERZEEL

De Vliet-Grote Molenbeek heeft een duidelijk afgetekend alluvium en heeft ter plaatse een oppervlakte van ongeveer 14 ha., dit gebied is grotendeels eigendom van Natuurpunt.
Historisch stond dit gebied in verbinding met de Grote Molenbeek met een verbindingsgracht.
In de loop der tijden is deze verbindingsgracht verdwenen, wat de verdroging in de hand werkt.

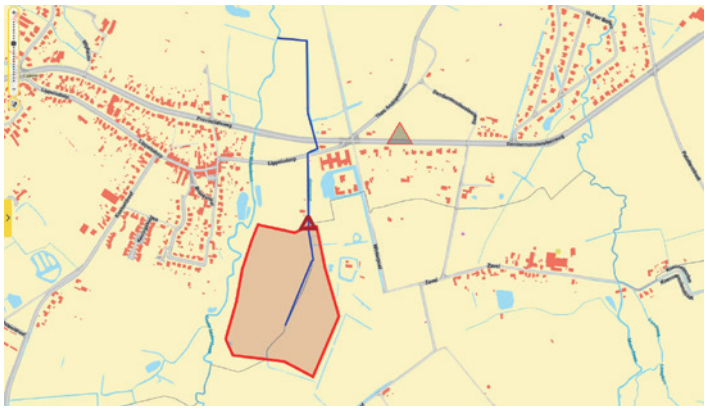

- *rood omlijnde gebied is alluvium Vliet - Grote Molenbeek*
- *blauw = polderwaterloop Slootloop met VHA code 40327*
- *rode driehoek= te bouwen regelbare stuw in polderwaterloop Slootloop met VHA code 40327*

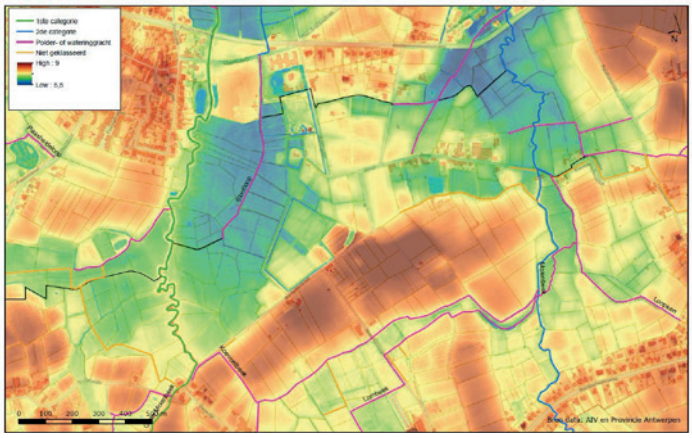

- *Kaart digitaal hoogtemodel*

Hiervoor wordt er nieuwe zijdelingse watertap voorzien vanaf de Vliet-Grote Molenbeek naar de lager gelegen Slootloop. Hierdoor wordt het terug mogelijk om water vanuit de Vliet-Grote Molenbeek naar Lippelobroek te leiden.

Stroomafwaarts de Slootloop wordt een kantelstuw gebouwd om water in droge perioden beter vast te houden en verdroging tegen te gaan. Eveneens kan het gebied meer optimaal worden ingezet als bufferruimte voor water in perioden van stormen.

08

VERNATTEN EN RUIMTE VOOR WATER VOORMALIG KASTEEL MARSELAER, LONDERZEEL.(MALDEREN)

Het domein Marselaer is een historische kasteelsite waarvan het kasteel reeds lang verdwenen is. Dit domein is eigendom van Natuurpunt Londerzeel en heeft een oppervlakte van ongeveer 7 ha. Op de site is nog de voormalige slotgracht aanwezig. Historisch werd deze slotgracht bijgevuld door een zijdelingse wateraftapping vanuit de Vliet-Grote Molenbeek ter hoogte van het Zwaantje te Malderen. Deze historische aftakking is verdwenen sedert de jaren 1960 en sindsdien staat deze slotgracht bijna volledig droog.

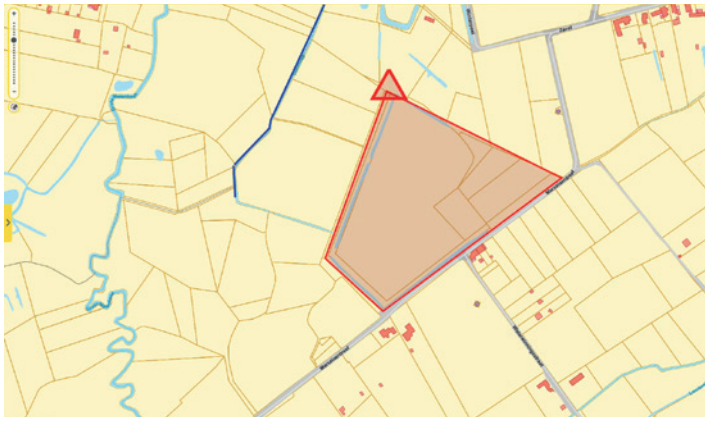

- *rood omlijnde gebied is site Marselaar*
- *blauw = polderwaterloop Slootloop met VHA code 40327*
- *rode driehoek= te bouwen stuw aan uitloop slotgracht.*

Daar het herstel van de historische watertoevoer naar Marselaer niet meer mogelijk is , zal er een stuw voorzien worden om het aanwezige en lokale water in het gebied beter vast te houden, en verdere verdroging tegen te gaan.

polder vliet en zielbeek

Stationsstraat 25 - B-2870 Puurs-Sint-Amands
T 03 889 23 37 - www.poldervlietenzielbeek.be